

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA
z 30. JÚNA 1966

(Jazyk konania: holandčina)

G. Vaassen (rodená Göbbels) (vdova)

proti

**Vedeniu Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf
(Návrh na začatie konania o prejudiciálnej otázke od Scheidsgerecht van het
Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, Heerlen)**

Vec 61/65

1. *Konanie – Rozhodnutie o prejudiciálnej otázke – Vnútroštátny súd alebo tribunál v zmysle článku 177 Zmluvy o EHS – Orgány podobné riadnym súdom – Právomoc postúpiť veci Súdnemu dvoru*
2. *Konanie – Rozhodnutie o prejudiciálnej otázke – Jurisdikcia Súdného dvora – Výklad (Zmluva o EHS, článok 177)*
3. *Voľný pohyb osôb – Migrujúci pracovníci – Sociálne poistenie – Legislatíva v zmysle nariadenia Rady EHS č. 3 – Vykonateľné ustanovenia – Pojmy (Nariadenie Rady EHS č. 3, článok 1 písm. b))*
4. *Voľný pohyb osôb - Migrujúci pracovníci – Sociálne poistenie – Osobitný systém v zmysle článku 2 ods. 2 nariadenia Rady EHS č. 3 – Skúmanie vnútroštátneho súdu týkajúce sa existencie takéhoto systému – Uplatňovanie ustanovení nariadení č. 3 a 4 na takýto systém (Nariadenie Rady EHS č. 3, článok 2 ods. 2)*
5. *Voľný pohyb osôb - Migrujúci pracovníci – Sociálne poistenie - Uplatňovanie nariadenia Rady EHS č. 3 - Holandská legislatíva – Nemocenské poistenie – Všeobecný systém a osobitné systémy upravené (Nariadenie Rady EHS č. 3, príloha B, nadpis „Holandsko“)*
6. *Voľný pohyb osôb - Migrujúci pracovníci – Sociálne poistenie – Územné ustanovenia, ktoré sa nemajú proti nim uplatňovať – Osoby poberajúce dôchodok podľa legislatívy členského štátu a ich pozostalí – Trvalé bydlisko v inom členskom štáte ako je členský štát, v ktorom sídli inštitúcia povinná vyplácať dávky – Prijatie do poistného systému je zabezpečené aj v prípade dobrovoľnosti (Zmluva o EHS, články 48 až 51; nariadenie Rady EHS č. 3, články 4, 22)*

7. *Voľný pohyb osôb - Migrujúci pracovníci – Sociálne poistenie – Vecné dávky v zmysle článku 22 nariadenia Rady EHS č. 3 – Dávky formou preplácania uskutočnených výdavkov*
(Nariadenie Rady EHS č. 3, článok 22)

Vo veci 61/65,

ktorej predmetom je návrh predložený Súdnemu dvoru v súlade s článkom 177 Zmluvy o EHS od Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, Heerlen (Holandsko), ktorým navrhuje, vo vzťahu ku konaniu pred vnútroštátnym súdom, medzi

PANI G. VAASSEN (RODENOU GÖBBELS)(VDOVA), bytom v Bardenberg (Nemecko),

a

VEDENÍM BEAMBTENFONDS VOOR HET MIJNBEDRIJF, Heerlen (Holandsko),

aby rozhodol o prejudiciálnej otázke týkajúcej sa výkladu nariadenia Rady EHS č. 3 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov (Úradný vestník ES zo 16. decembra 1958, s. 561 a nasl.),

SÚDNY DVOR

v zložení: predseda: Ch. L. Hammes, predsedovia komôr: L. Delvaux a W. Strauß (spravodajca), sudcovia: A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Lecourt a R. Monaco,

generálny advokát: J. Gand,
tajomník: A. Van Houtte,

vyhlásil tento

ROZSUDOK

Skutkový a právny stav

I – Skutkový stav v hlavnom konaní

Z rozhodnutia, ktorým Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf (Arbitrážny tribunál Fondu pre nemanuálne pracujúcich zamestnancov ťažobného priemyslu, ďalej len „Scheidsgerecht“) predložil Súdnemu dvoru návrh na začatie konania, a zo spisu postúpeného týmto tribunálom vyplýva, že základ predmetného sporu tvorí táto skutková podstata:

- Navrhovateľka v hlavnom konaní vo veku 70 rokov je vdova po holandskom štátnom príslušníkovi, ktorý bol zamestnancom ťažobného priemyslu. Je poberateľkou

dôchodku z dôchodkového fondu inštitúcie sociálneho zabezpečenia známej ako „Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf“ (ďalej len „BFM“). BFM je odporca v konaní prebiehajúcom pred Scheidsgerecht. Počas jej pobytu v Holandsku a na základe jej nároku na dôchodok BFM registrovala navrhovateľku ako člena jej nemocenského fondu dôchodcov.

- 31. augusta 1963 sa presťahovala do Nemecka. V súlade s informáciami, ktoré jej poskytol odporca, požiadala ho o svoje vyradenie zo zoznamu členov vyššie uvedeného nemocenského fondu. Dostala odpoveď, že jej členstvo v nemocenskom fonde sa skončilo k vyššie uvedenému dňu, pretože dôchodcovia s trvalým pobytom v zahraničí nemôžu byť členmi tohto fondu.
- Následne a na základe iných informácií navrhovateľka požiadala o svoje opätovné zaradenie do zoznamu členov fondu. Odporca túto žiadosť zamietol, opierajúc sa o bývalý článok 18 písm. b) Stanov BFM (ďalej len „RBFM“), ktorý zodpovedá súčasnému článku 18 odsek 1.
- Navrhovateľka sa proti tomuto rozhodnutiu odvolala na Scheidsgerecht.

II – Otázky, ktoré predložil Scheidsgerecht, a dôvody jeho rozhodnutia o predložení tejto veci

Vo svojom rozhodnutí z 10. decembra 1965 Scheidsgerecht požiadal Súdny dvor o rozhodnutie v týchto otázkach:

- „(1) Má sa systém ustanovený v kapitole II (RBFM) pokladať za legislatívny akt, ako je definované v článku 1 písm. b) nariadenia č. 3 a uvedené v jeho článku 4? Môže byť okrem toho uvedený systém upravujúci nemocenské výdavky klasifikovaný ako „nemocenské poistenie pre zamestnancov ťažobného priemyslu (peňažné a vecné dávky v prípade ochorenia a materstva)“, ako sú uvedené v bode i) pod nadpisom „Holandsko“ v prílohe B nariadenia č. 3, na ktoré sa odvoláva článok 3 uvedeného nariadenia? Uplatňuje sa tak nariadenie č. 3 (a tiež nariadenie č. 4) na nemanuálne pracujúcich zamestnancov holandského ťažobného priemyslu, na ktorých je uplatniteľný uvedený systém upravujúci nemocenské výdavky?“
- (2) Ak je odpoveď na túto otázku kladná, možno potom uznať, že v tomto *prípade má navrhovateľka nárok na dávky* uvedené v článku 22 nariadenia č. 3 a konkretizované na konci článku 22 ods. 2? Možno toto uznať aj vtedy, ak na základe článku 18 písm. b) bod 1 (RBFM) podľa znenia, ktoré mal v príslušnom čase, jediné udelené právo bolo právo, s výhradou určitých stanovených podmienok, na zaradenie do poistenia, ktoré z nemocenského fondu poskytovalo úhradu nákladov na zdravotnícku starostlivosť, zaobstaranie liekov a opateru?“

Vyššie uvedené rozhodnutie Scheidsgerecht vychádza predovšetkým z týchto úvah:

- Za predpokladu, že Scheidsgerecht vyhlási rozsudok „v súlade s ustanoveniami týchto stanov, od ktorých sa nemožno odchyliť“, článok 89 ods. 3 RBFM sa usiluje zabrániť Scheidsgerecht vychádzať vo svojich rozhodnutiach výhradne z posúdenia

spravodlivosti. Na druhej strane, uvedený článok nemožno vykladať tak, že zakazuje Scheidsgerecht uplatňovať iné právne ustanovenia, napríklad nariadenia č. 3 a 4.

- V predloženej veci majú účastníci konania rozdielne názory na otázku, či sa posledne uvedené nariadenia uplatňujú na situáciu navrhovateľky. Súdny dvor má preto právomoc rozhodnúť konanie o prejudiciálnej otázke v takto vznesených otázkach.
- Keďže Scheidsgerecht nemožno pokladať za súd podľa holandského práva, nevylučuje sa, že ho nemožno pokladať za „súd alebo tribunál“ na základe článku 177 Zmluvy o EHS; aj táto otázka je určená Súdnemu dvoru.

III – Vybrané nástroje upravujúce konanie Scheidsgerecht

Hlavné ustanovenia upravujúce konanie Scheidsgerecht sú tieto:

RBFM

„Článok 89

1. Každá dotknutá osoba sa môže proti rozhodnutiam rady týkajúcim sa práv členov a bývalých členov alebo ich pozostalých príbuzných odvolať na arbitrážny tribunál, ktorý menuje minister zodpovedný za ťažobný priemysel.
2. ...
3. Arbitrážny tribunál, za dodržiavania ustanovení týchto stanov, od ktorých sa nemožno odchyliť, vyhlási rozsudok, proti ktorému sa nemožno odvolať. V prípade, keď tieto stanovy udeľujú rade právomoci, ktoré môže vykonávať podľa voľnej úvahy, jej rozhodnutia nespádajú do jurisdikcie arbitrážneho tribunálu.

Článok 90

1. Každé odvolanie sa predloží v písomnej forme v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia, proti ktorému je vznesené.
2. Oznámenie o odvolaní musí obsahovať dátum oznámenia uvedený v odseku 1, špecifikáciu námietok voči rozhodnutiu a jasné naznačenie opravného prostriedku.
3. Oznámenie o odvolaní musí byť podpísané osobou, ktorá ho podáva, alebo splnomocneným zástupcom v jej mene.

Článok 91

1. Podanie odvolania nemá odkladný účinok na rozhodnutie, proti ktorému je vznesené.
2. Ak je rozhodnutie o odvolaní rozdielne ako rozhodnutie, proti ktorému je odvolanie vznesené, nahrádza ho.

Článok 92

1. Arbitrážny tribunál má troch členov a troch ich zástupcov.

2. Minister zodpovedný za ťažobný priemysel menuje jedného z členov za predsedu.
3. Arbitrážny tribunál rozhodne, ktorý z členov nahradí predsedu v prípade jeho neprítomnosti alebo neschopnosti konať.
4. Arbitrážny tribunál môže menovať jedného zo svojich členov za tajomníka.
5. Zástupcovia vykonávajú povinnosti členov, kedykoľvek sú k tomu vyzvaní.

Článok 94

1. Minister zodpovedný za ťažobný priemysel určí po vypočutí rady (BFM) rokovací poriadok arbitrážneho tribunálu ...

Článok 95

1. Pri vyhlasovaní každého rozsudku arbitrážny tribunál uvedie, či a do akej miery znáša trovy súvisiace s rozsudkom navrhovateľ.
2. Ostatné trovy arbitrážneho tribunálu znáša rada (BFM).

Článok 96

1. Rada vedenia fondu je s výhradou ustanovení nasledujúcich odsekov oprávnená meniť a dopĺňať tieto stanovy.
2. – 3. ....
4. Rozhodnutie si vyžaduje súhlas valného zhromaždenia a ministra zodpovedného za ťažobný priemysel.

Článok 108

Tieto stanovy spolu s prechodnými ustanoveniami, ktoré sú v nich zahrnuté, si vyžadujú súhlas ministra zodpovedného za ťažobný priemysel.“

Rokovací poriadok arbitrážneho tribunálu

(„Reglement voor het Scheidsgerecht“)

„Článok 1

1. Dátum a miesto zasadania arbitrážneho tribunálu budú stanovené predsedom a oznámené ním osobne alebo v jeho mene členom alebo, v prípade potreby, ich zástupcom.
2. Arbitrážny tribunál stanoví rozpis nahrádzania členov ich zástupcami.
3. Členovia arbitrážneho tribunálu a ich zástupcovia sa nezúčastňujú posudzovania prípadov, ktoré sa ich osobne dotýkajú alebo ktoré sa dotýkajú ich manželov, manželiek, či pokrvných rodinných príslušníkov alebo rodinných príslušníkov získaných manželstvom do tretieho stupňa.

Články 2 a 3

(Tieto ustanovenia predovšetkým oprávňujú predsedu vyhlásiť odvolanie za neprípustné, ak nie sú splnené niektoré podmienky. Takisto ustanovujú, že dotknutí účastníci konania sa môžu proti takémuto rozhodnutiu ďalej odvolať na arbitrážny tribunál.)

Článok 5

1. Ak nie je odvolanie zamietnuté rozhodnutím predsedu alebo ak je takéto rozhodnutie zrušené na základe ďalšieho odvolania proti nemu, ktoré je pripustené, tajomník v primeranom čase pošle kópiu oznámenia o odvolaní rade BFM.
2. Do 14 dní od prijatia tohto oznámenia pošle rada arbitrážnemu tribunálu kópiu svojho rozhodnutia, proti ktorému bolo podané odvolanie, spolu s originálmi alebo kópiami všetkých dokladov, ktoré má k dispozícii v súvislosti s prípadom.
3. V rovnakej lehote môže rada podať na arbitrážny tribunál námietky, ktoré chce predložiť voči odvolaniu. Kópiu dokumentu obsahujúceho tieto námietky pošle tajomník navrhovateľovi.
4. Arbitrážny tribunál umožní navrhovateľovi alebo jeho splnomocnenému zástupcovi nahliadnuť do dokumentov uvedených vyššie v odseku 2, alebo, na želanie, urobiť ich kópie.

Článok 6

1. Pred vyhlásením rozsudku o odvolaní si arbitrážny tribunál na ústnom pojednávaní vypočuje žalobné návrhy účastníkov konania v prípadoch, v ktorých tak musí urobiť.

...
...

Článok 8

1. Ak arbitrážny tribunál pokladá za vhodné, aby sa účastníci konania osobne dostavili pred tribunál, tajomník ich predvolá.
2. Arbitrážny tribunál môže prostredníctvom svojho tajomníka predvolať svedkov a znalcov za účelom ich vypočutia. Arbitrážny tribunál môže požiadať znalcov, aby sa ujali vyšetrovania.
3. Účastníci konania môžu predvolať na pojednávanie svedkov a znalcov.

Článok 10

1. Arbitrážny tribunál prijíma svoje rozhodnutia na zasadaniach.
2. Tieto rozhodnutia sa prijímajú väčšinou hlasov.
3. Rozhodnutia musia obsahovať zdôvodnenia, na ktorých sú založené, a musia byť podpísané predsedom a tajomníkom.

...

Článok 11

Arbitrážny tribunál má právomoc doplniť rokovací poriadok o pravidlá, ktoré sa týkajú záležitostí neupravených existujúcimi pravidlami rokovacieho poriadku.

IV – Konanie

V súlade s článkom 20 Protokolu o štatúte Súdneho dvora EHS predložili odporca v hlavnom konaní, vláda Holandského kráľovstva a Komisia EHS písomné pripomienky.

Ústne pojednávanie sa uskutočnilo 3. mája 1966.

Generálny advokát predniesol svoje stanovisko 18. mája 1966.

V – Zhrnutie pripomienok predložených podľa článku 20 Protokolu o štatúte Súdneho dvora EHS

Pripomienky predložené podľa článku 20 Protokolu o štatúte Súdneho dvora EHS možno zhrnúť takto:

1. *Pripomienky odporcu v hlavnom konaní*

A – Právo Scheidsgerecht predložiť vec Súdnemu dvoru

Odporca v hlavnom konaní je presvedčený, že Scheidsgerecht nie je súd ani tribunál v zmysle článku 177 Zmluvy o EHS. Poukazuje predovšetkým na to, že Scheidsgerecht sa podľa holandského právneho poriadku nepokladá za súd, pričom však pripúšťa, že táto skutočnosť nie je sama osebe rozhodujúca.

Odporca tiež zastáva názor, že rozhodnutia Scheidsgerecht nie sú arbitrážnymi rozhodnutiami v zmysle holandského zákonníka o občianskom konaní, ale že sú záväznými stanoviskami. Takéto stanovisko „sa musí pokladať za zmluvný dôsledok dohody medzi stranami, o ktorej musí rozhodnúť tretia strana, v tomto prípade arbitrážny tribunál. Z hľadiska právnej formy nie je toto odporúčanie rozhodnutím súdu; v skutočnosti sa musí rozhodne pokladať za také, ako keby ním bolo.“

Je dôležité podotknúť, že podľa článku 170 Ústavy strany, ktoré môžu predstúpiť pred Scheidsgerecht, majú právo predložiť spor, ktorý sa týka civilného súdu. Preto „záväzné stanovisko má vždy dočasný charakter v tom zmysle, že vždy existuje možnosť, že je nevyhnutný rozsudok riadneho civilného súdu, aby sa zabezpečil jeho súlad s ... Podľa niekoľkých nespochybniteľných predchádzajúcich rozhodnutí Hoge Raad (Najvyšší súd Holandska) musí potom civilný súd rozhodnúť v otázke, či je opodstatnené stanovisko, že sa odporca musí riadiť záväzným stanoviskom buď z dôvodu obsahu samotného stanoviska, alebo kvôli spôsobu, akým bolo vyhlásené. Takto riadny súd vykonáva kontrolu nad záväzným stanoviskom, aj keď ide o kontrolu marginálneho charakteru“. Je úlohou riadneho súdu uistiť sa, že „arbitrážni sudcovia neprekročili hranice oblasti, v rámci ktorej majú vykonávať svoju jurisdikciu pri plnení úlohy, ktorú dostali výslovne alebo implicitne od účastníkov konania“.

V rozpore so stanoviskom Scheidsgerecht odporca v hlavnom konaní je presvedčený, že, posudzujúc znenie článku 89 RBFM, nie je v jurisdikcii tohto tribunálu uplatňovať právo Spoločenstva. Na základe vyššie uvedených úvah sa tiež tvrdí, že účastníci konania môžu v prípade potreby predložiť túto otázku civilnému súdu.

B – Prvá otázka, ktorú predložil Scheidsgerecht

a) *Odporca* v hlavnom konaní zastáva názor, že kapitolu II RBFM, ktorá sa týka nemocenského fondu spravovaného BFM, nemožno pokladať za legislatívu v zmysle nariadenia č. 3. Pokiaľ ide o túto otázku, argumentuje najmä takto:

- Tieto stanovy vytvorila Rada vedenia BFM a následne ich schválilo valné zhromaždenie a zodpovedný minister.
- Začína myšlienkou, že všetky osoby zamestnané v ťažobnom priemysle sú povinné byť členmi nemocenského fondu BFM. Táto povinnosť vzniká na základe článku 33 nariadenia z 8. septembra 1952 vydaného Mijndustrieraad (Rada pre ťažobný priemysel). Skutočnosť, že posledne menovaná rada je orgánom vytvoreným na základe verejného práva, však nemôže byť rozhodujúcim činiteľom.
- Hoci členstvo v spornom nemocenskom fonde je povinné pre nemanuálne pracujúcich zamestnancov, nie je to však prípad dôchodcov.
- Žiaden argument nemôže vychádzať zo skutočnosti, že stanovy týkajúce sa výdavkov vynaložených *baníkmi* na chorobu („mijnwerkers“; porovn. nižšie b)) nahrádzajú systém nemocenského poistenia stanovený zákonom. Normálne by boli títo zamestnanci, rovnako ako *nemanuálne pracujúci zamestnanci v ťažobnom priemysle* („mijnbeambten“, porovn. nižšie b)), ktorých príjem je pod určitým mzdovým stropom, začlenení do všeobecne povinného poistného systému. Článok 20 zákona o chorobách ich však z neho vylúčil na základe ich členstva v systéme, ktorý je predmetom konania. Avšak *ostatní nemanuálne pracujúci zamestnanci ťažobného priemyslu* – skupina, ku ktorej patril aj manžel *navrhovateľky* v hlavnom konaní – nie sú povinne členmi poistného systému upraveného zákonom ani vtedy, ak nie sú poistení v BFM. Takže pokiaľ ide o nich, nemožno tvrdiť, že RBFM nahrádza bežný systém.

b) Pojem „baníci“ („mijnwerkers“) obsiahnutý v prílohe B k nariadeniu č. 3 pod nadpisom „Holandsko“ v pododseku i) nezahŕňa nemanuálne pracujúcich zamestnancov („beambten“). Toto potvrdzuje aj skutočnosť, že sa týmito dvoma skupinami oddelene zaoberá dodatková dohoda č. 2 týkajúca sa Dohovoru o sociálnom zabezpečení medzi Nemeckom a Holandskom z 29. marca 1951.

Ďalší argument, ktorý dáva váhu tomuto zdôvodneniu, možno nájsť v skutočnosti, že na návrhu nariadenia č. 3 sa podieľal aj zástupca baníkov, ale nie zástupca nemanuálne pracujúcich zamestnancov.

C – Druhá otázka, ktorú predložil Scheidsgerecht

Odporca v hlavnom konaní tvrdí, že ak by mal Súdny dvor dať na prvú otázku kladnú odpoveď, mal by napriek tomu odpovedať na druhú otázku záporne na základe toho, že článok 22 ods. 2 sa neuplatňuje na predmetnú vec. Pokiaľ ide o toto, odporca predkladá najmä tieto argumenty:

- Tento článok sa týka len „ vecných dávok“. Nemocenský fond BFM však takéto dávky neposkytuje. Naopak, poberatelia dostávajú len peňažné dávky, ktoré sú určené ako preplatenie výdavkov, ktoré sami vynaložili.
- Členstvo dôchodcov BFM v nemocenskom fonde vyplýva jedine z dohody medzi vedením BFM a poistenou osobou; je preto dobrovoľné a uskutočňuje sa na základe súkromného práva.
- Toto členstvo nie je podmienené nárokom na dôchodok, ktorý vypláca BFM. Pretože aj nemanuálne pracujúci zamestnanec baní na dôchodku, ktorý nemá nárok na dôchodok, sa môže poistiť v predmetnom fonde. Článok 22 ods. 2 nariadenia č. 3 však jasne stanovuje, že nárok na vecné dávky sa viaže na nárok na dôchodok.
- Nariadenie č. 3 upravuje sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov. Tieto kategórie nezahŕňajú vdovy zamestnancov, ktoré neboli nikdy zamestnané a ktoré po získaní nároku na vdovský dôchodok zmenia svoje trvalé bydlisko do iného členského štátu, a to bez úmyslu pracovať tam. Ak by to bolo inak, takáto osoba by si mohla zvoliť za trvalé bydlisko členský štát, v ktorom by získala najvýhodnejšie dávky.
- Napokon a všeobecne povedané, nie je nikdy možné, aspoň nie v Holandsku, uzavrieť súkromné poistenie na nemocenské výdavky takým spôsobom, aby sa dávky neprestali vyplácať, ak si dotknutá osoba vyberie miesto trvalého pobytu v zahraničí.

2. Pripomienky vlády Holandského kráľovstva

Vláda Holandského kráľovstva len vymedzuje svoje postavenie v súvislosti s otázkou, či Scheidsgerecht je spôsobilý predložiť návrh na Súdny dvor.

Napriek stanovisku, že predmetná vec nevyžaduje, aby Súdny dvor vydal v tomto ohľade rozhodnutie o spôsobilosti arbitrážnych tribunálov vo všeobecnosti, uvedená vláda zastáva názor, že Scheidsgerecht je súd alebo tribunál v zmysle článku 177. Jej tvrdenie vychádza predovšetkým z týchto úvah:

- V súlade s ustanoveniami platnými v Holandsku, RBFM – ktoré ustanovil Scheidsgerecht – museli byť odsúhlasené ministrom sociálnych vecí a zdravotníctva a taktiež ministrom hospodárstva. Súhlas naposledy menovaného sa vyžaduje na základe článku 39 Invaliditeitswet (zákon o invalidite). Povinné poistenie, ktoré ustanovuje uvedený článok, sa nemusí uplatňovať na osoby, ktorých nemocenské a starobné dôchodky upravuje iný systém, ktorý spadá do oblasti verejného práva. Táto podmienka je splnená vtedy, keď príslušné orgány vyhlásia, že druhý systém, ktorého účelom musí byť nahradenie všeobecného systému, spĺňa zákonné podmienky a poskytuje dostatočné záruky vyplácania dôchodkov. Je dôležité poznamenať, že osoby, na ktoré sa RBFM uplatňujú, musia byť členmi BFM.
Z dôvodov vyššie uvedených sa usudzuje, že RBFM predstavujú systém spadajúci do oblasti verejného práva. Preto „sú funkcie Scheidsgerecht do značnej miery porovnateľné s funkciami riadneho správneho súdu“.
- Je pravda, že Scheidsgerecht nie je zborom rozhodcov v zmysle článku 620 holandského zákonníka o občianskom konaní. Je tiež pravda, že preto nemôžu

rozhodnutia Scheidsgerecht obsahovať platnú klauzulu, ktorá vyžaduje ich vykonanie, a že pre ich vykonanie musí dotknutá osoba podstúpiť riadne konanie pred civilným súdom. Ale posledný menovaný len vykonáva „sekundárnu“ kontrolu. Okrem toho, práve spomenuté otázky nie sú v praxi natoľko významné. V skutočnosti kedykoľvek Scheidsgerecht rozhodne, že RBFM sa neuplatnili správne, tieto rozhodnutia sú vždy určené pre BFM, ktorý im jednoducho vyhovie.

- Napokon, Scheidsgerecht je objektívne viazaný zákonom. Preto nesmie prijímať rozhodnutia len na základe toho, čo pokladá za správne.

3. Pripomienky Komisie EHS

A – Právo Scheidsgerecht predložiť návrh na Súdny dvor

Komisia EHS je toho názoru, že toto právo musí byť uznané preto, lebo Scheidsgerecht „má ako inštitúcia svojimi funkciami a účelom bežné charakteristiky orgánov vykonávajúcich súdne funkcie a najmä súdov, v jurisdikcii ktorých sú záležitosti sociálneho zabezpečenia“:

- Scheidsgerecht je nezávislý na BFM, pričom jeho justičný charakter je jasne oddelený od správnych funkcií naposledy menovaného. Je to stály orgán, pretože stanovy, na základe ktorých bol vytvorený, nemohli byť prijaté ani zmenené bez súhlasu zodpovedného ministra, ktorý navyše menuje členov Scheidsgerecht a ustanovuje jeho rokovací poriadok.
- „Skutočnosť, že nie je potrebné, aby členovia Scheidsgerecht boli sudcami z povolania alebo aspoň právnikmi – hoci prinajmenšom v tejto veci rozhodovali profesionálni právnici – nie je dôležitá“; ide o situáciu, ktorá často vzniká v oblasti záležitostí sociálneho zabezpečenia.
- Rokovací poriadok, ktorý uplatňuje Scheidsgerecht, „má nepochybne charakter súdneho konania ... a rozhodnutia Scheidsgerecht majú podobu rozsudkov“.
- Scheidsgerecht prijíma rozhodnutia v súlade s právnymi predpismi a nie len v súlade so všeobecnými pravidlami fair play.
- „V skutočnosti je tribunálom, pred ktorým musia byť prerokované všetky sporné záležitosti súvisiace s poistením proti nákladom vynaloženým na chorobu nemanuálne pracujúcimi zamestnancami v ťažobnom priemysle“. V skutočnosti sú všetky takéto záležitosti automaticky priradené nemocenskému fondu, rovnako ako dôchodkovému fondu, ktoré obidva spravuje BFM.
- Ako bude vysvetlené v nižšie uvedenej časti B, RBFM nahrádzajú všeobecnú legislatívu a musia sa teda pokladať za legislatívu týkajúcu sa sociálneho zabezpečenia v zmysle nariadení č. 3 a 4.

Scheidsgerecht bol ustanovený ako orgán prvého a posledného stupňa rozhodujúci spory týkajúce sa uplatňovania tejto osobitnej legislatívy a vlastne predstavuje jediného sudcu v týchto otázkach. Z toho vyplýva, že teda nahrádza, aspoň v skutočnosti, ak nie právne, orgány so všeobecnou jurisdikciou, ktoré bežne riešia spory v tejto oblasti. Ak by bola požiadavka Scheidsgerecht neprípustná, Súdny dvor by potom prakticky nemohol zabezpečiť, aby sa správne vykladala legislatíva

Spoločenstva o sociálnom zabezpečení, keď ju uplatňuje BFM na nemanuálne pracujúcich zamestnancov v baniach v Holandsku. Nemohol by tak urobiť nielen v súvislosti s nemocenským fondom, ale ani v súvislosti s iným poistným systémom riadeným BFM, konkrétne dôchodkovým fondom.

- Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti nie je charakter rozhodnutí Scheidsgerecht rozhodujúci.
„Okrem toho, zo získaných informácií sa javí, že v skutočnosti nie sú rozhodnutia Scheidsgerecht nikdy nasledované spornými konaniami pred iným súdom alebo tribunálom“.

B – Prvá otázka, ktorú predložil Scheidsgerecht

a) *Predstavujú sporné stanovky „legislatívu“, ako ju vymedzuje nariadenie č. 3?*

Podľa Komisie táto otázka vyžaduje od Súdneho dvora, aby predovšetkým preskúmal, či pojem „vykonateľné ustanovenia“ uvedený v článku 1 písm. b) nariadenia č. 3 „upravuje také súbory predpisov, ako sú tie, ktoré sú predmetom sporu, to znamená predpisov, ktoré ustanovujú a upravujú osobitný systém nemocenského poistenia pre osoby v konkrétnom odvetví, pričom tieto predpisy navrhol a tento systém riadi orgán, ktorý bol ustanovený na základe súkromného práva, ktoré nie je vytvorené štátom, ale podlieha kontrole zo strany štátu“.

1. Na základe sprievodných dokumentov Komisia tvrdí, že tvorcovia „Európskeho dohovoru o sociálnom zabezpečení“, ktorý predchádzal nariadeniu č. 3, pohotovo začlenili „vykonateľné ustanovenia“ do zákonov a nariadení. Je zrejmé, že dôvodom na ich začlenenie bolo zohľadnenie rozličných aspektov právnych systémov členských štátov. Tie sa podľa všetkého zhodujú v tom, že pod tu posudzovaným pojmom chápu „nariadenia vytvorené právnickými osobami zodpovednými za riadenie rôznych oblastí sociálneho zabezpečenia“. Komisia cituje príklady, aby preukázala, že „vykonateľné ustanovenia sú tým dôležitejšie, čím je decentralizovanejšia správa sociálneho zabezpečenia. Sú zároveň o to dôležitejšie, keď zákon alebo nariadenie udeľuje riadiacim orgánom, ktoré často zastupujú poistené osoby, určité právomoci, na základe ktorých môžu uvedené orgány prijímať štátne ustanovenia o sociálnom zabezpečení alebo ich dopĺňať“.
2. Skutočnosť, že BFM je súkromným orgánom, by nemala mať vplyv na záver otázky. Pretože článok 1 písm. e) nariadenia č. 3 vymedzujúci pojem „inštitúcia“ hovorí, že ide o „agentúru alebo úrad zodpovedný za vykonávanie celej legislatívy alebo jej časti“. Toto zodpovedá aj vnútroštátnemu právu členských štátov, „kde sú mnohé súkromné agentúry zodpovedné za riadenie oblasti legislatívy sociálneho zabezpečenia a sú tiež často zodpovedné za prispôsobenie a vypracovanie podrobných predpisov týkajúcich sa tejto oblasti“. Komisia uvádza niektoré príklady.
3. Na druhej strane, otázka, či sporné ustanovenia dopĺňajú alebo nahrádzajú zákon, je rozhodujúca. Skutkovou podstatou je, že RBFM nahrádzajú ustanovenia zákona o nemocenskom poistení (vecné dávky), ako vyplýva aj z pripomienok holandskej vlády.

Pri posudzovaní týchto myšlienok je dôležité poznamenať, že RBFM možno zmeniť len so súhlasom orgánov verejnej moci a že pri zohľadňovaní existencie týchto osobitných stanov bolo potrebné zmeniť všeobecné predpisy. Ďalším bodom je, že na základe článku 2 ods. 2 nariadenia č. 3 sa toto nariadenie uplatňuje na „všetky všeobecné a osobitné systémy sociálneho zabezpečenia“.

Tieto úvahy podporuje aj ďalšia skutočnosť, že holandská vláda pokladala RBFM za holandskú legislatívu v zmysle Dohovoru o sociálnom zabezpečení medzi Holandskom a Nemeckou spolkovou republikou, ako sa javí z niektorých dodatočných textov k tomuto dohovoru. Ďalšou úvahou je, že ak by sa uznal argument, že RBFM nepredstavujú „legislatívu“ v zmysle nariadenia č. 3, spochybnilo by sa postavenie systémov riadených podľa rovnakých predpisov Algemeen Mijnerwerkersfonds, holandskej inštitúcie, ktorá vlastne uplatňuje nariadenie č. 3.

4. Keďže RBFM podliehajú v celistvosti súhlasu orgánov verejnej moci, „všetky ich ustanovenia predstavujú vykonateľné ustanovenia v zmysle nariadenia č. 3, vrátane tých, ktoré sú priaznivejšie pre dotknuté osoby ako ustanovenia všeobecného systému sociálneho zabezpečenia“. Preto len z tohto dôvodu je potrebné zamietnuť námietku, že RBFM len nahrádzajú všeobecný systém potiaľ, pokiaľ by bol zamestnanec povinne poistený u naposledy menovaného, ak by nebol poistený v BFM.

„Sú tu však aj ďalšie dôvody na zamietnutie tejto námietky. Je neopodstatnené uznať tvrdenie, že len tie predpisy BFM, ktoré súvisia s povinným poistením, sú vykonateľné, zatiaľ čo tie, ktoré sa týkajú nepovinného poistenia, nie sú, ak sa nemôže uplatňovať rovnaký rozdiel na legislatívu, ktorú RBFM nahrádzajú. Podľa všetkého však nie je možné vylúčiť vnútroštátnu legislatívu z oblasti pôsobnosti nariadenia č. 3 na základe toho, že poistenie v systéme môže byť len dobrovoľné“. Ide skôr o rozpor, ktorý vyplýva z článku 9 nariadenia č. 3, ako aj z rozsudku Súdneho dvora vyhlásenom vo veci 75/63 (Unger, Zb. rozh. ESD X).

„Všeobecná legislatíva môže obsahovať povinnú a nepovinnú časť. Nie je rozhodujúce, či je poistenie dobrovoľné alebo povinné, ale rozhodujúca je skutočnosť, že vytvorenie systému je povinné a že nemanuálne pracujúci zamestnanci v ťažobnom priemysle nemôžu vstúpiť do všeobecného systému, dokonca ani dobrovoľne. V tomto prípade zavedenie dobrovoľného poistenia, ktoré ustanovuje starý článok 18 písm. b) ods. 1 (RBFM), je len súčasťou systému, ktorý má BFM uplatňovať ako celok, pretože minister odsúhlasil jeho stanovy.“

5. Stručne povedané, Komisia zastáva názor, že sporné ustanovenia predstavujú „legislatívu“ v zmysle nariadenia č. 3.

b) Účinok prílohy B k nariadeniu č. 3

Komisia poukazuje na to, že akonáhle sa uzná, že predmetné stanovy sú legislatívou v zmysle nariadenia č. 3, otázka, ako sa klasifikujú podľa prílohy B, sa stáva len následnou záležitosťou. Pretože keďže táto príloha je len vysvetľujúca (porovn. rozsudok Súdneho dvora z roku 1964 Dingemans, 24/64, Zb. rozh. ESD), nemožno

vychádzať zo zdôvodnenia, že upravuje daný súbor predpisov, a na základe toho dôjsť k záveru, že tieto predpisy sú „legislatívou“. Jediným správnym záverom je opak.

Avšak zaradenie tejto formulácie do danej prílohy pod nadpisom „Holandsko“ v pododseku i): „Nemocenské poistenie pre zamestnancov ťažobného priemyslu (peňažné a vecné dávky v prípade choroby a materstva)“ preukazuje, že toto nariadenie sa má uplatňovať na sporné stanovy.

Nepochybne zodpovedajúce holandské znenie nehovorí „werknemers“ (zamestnanci), ale „mijnwerkers“ (baníci), čo je výraz, ktorý sa často používa v holandskom práve s významom, ktorý vylučuje nemanuálne pracujúcich zamestnancov. Ak by bolo potrebné prisúdiť rozhodujúcu dôležitosť tejto skutočnosti, čo nie je, nemanuálne pracujúci zamestnanci v ťažobnom priemysle by spadali pod pododsek a) vyššie uvedeného nadpisu. Aj v poslednom prípade by bolo možné dôjsť k záveru, že nariadenie č. 3 bolo navrhnuté aspoň so zámerom uplatniť ho na stanovy takého druhu, aký je predmetom tejto veci, pretože nemocenské poistenie baníkov poskytuje orgán podobný BFM, ktorý ustanovuje predpisy porovnateľné s RBFM.

Okrem toho, ako vyplýva zo spisu, ktorý postúpil Scheidsgerecht, holandský minister sociálnych vecí a zdravotníctva zastáva názor, že RBFM upravuje vyššie uvedený pododsek i).

Napokon, Komisia ide do značných podrobností s cieľom preukázať, že nariadenie č. 3 má upravovať RBFM kvôli spojeným účinkom ustanovení tohto nariadenia spolu s jeho prílohou D na jednej strane a dohovoru medzi Nemeckom a Holandskom na strane druhej.

Stručne povedané, Komisia je toho názoru, že odpoveď na prvú otázku by mala byť kladná.

C – Druhá otázka, ktorú predložil Scheidsgerecht

Komisia dáva do pozornosti Súdneho dvora skutočnosť, že tento argument sa netýka možného postoja nemeckého orgánu, ktorý sa vyžaduje nielen na základe zásady, ale aj na základe článku 22 ods. 2 nariadenia č. 3 za účelom poskytnúť nemocenské dávky navrhovateľke. „Preto nie je otázka položená správne. Pretože na základe spôsobu, akým je postavená, by musela byť odpoveď na ňu jednoducho záporná, pretože nárok na dávky závisí od príslušnosti ku krajine, ktorá ho má poskytnúť, a práve táto príslušnosť je zamietnutá“. Skutočný význam otázky je ten, že „sa pýta ... či článok 22 nariadenia č. 3 (vecné dávky splatné v systéme nemocenského poistenia dôchodcom, ktorí nemajú trvalé bydlisko v krajine, ktorej prislúcha poskytnúť členstvo) je uplatniteľný, aj keď prijatie do dobrovoľného poistenia tu posudzovaného podlieha podmienke (ustanovenej v RBFM), že poberateľ musí mať trvalé bydlisko v Holandsku. Inými slovami, otázka sa pýta, či sa musí od tejto podmienky upustiť u osôb, ktoré spadajú do pôsobnosti nariadenia č. 3“.

Podľa Komisie z podstaty Zmluvy o EHS, samotného nariadenia č. 3, ako aj z predchádzajúcich vecí rozhodnutých Súdny dvorom vyplýva, že takto položená otázka musí byť zodpovedaná kladne. „Vylúčenie všetkých podmienok o bydlisku predstavuje

jednu zo základných zásad, ktorými sa riadi sociálne zabezpečenie pre migrujúcich pracovníkov a ich rodiny. Uplatňovanie príslušnej vnútroštátnej legislatívy nesmie byť obmedzované úvahami vychádzajúcimi z rozdelenia EHS na rôzne štátne územia“.

„Skutočnosť, že členstvo vo fonde systému nemocenského poistenia nesmie podliehať podmienke týkajúcej sa bydliska, nie je spochybnená v súvislosti s „aktívnymi“ zamestnancami“ (články 12 a 17 ods. 3 nariadenia). „Pokiaľ ide o nemocenské poistenie dôchodcov, treba rozlišovať podľa toho, či dôchodok v sebe automaticky zahŕňa nárok na nemocenské poistenie alebo nie“. Ak áno, spojené ustanovenia článkov 12, 10 a 22 vedú nevyvrátiteľne k uznaniu skutočnosti, že trvalé bydlisko na území štátu iného ako je ten, ktorému prislúcha poskytnúť dávky, nemôže byť dôvodom na odmietnutie dávky. Ak nie, ako je tomu v tejto veci, je pravda, že výklad vychádzajúci len zo znenia článku 22 by predpokladal opačné riešenie, keďže toto ustanovenie uvádza len nárok (dôchodcu, ktorý je členom fondu) na dávky z nemocenského fondu, a nie nárok na členstvo v nemocenskom fonde.

Takéto riešenie by však malo byť odmietnuté predovšetkým z týchto dôvodov:

- „Skutočnosť, že článok 22 sa výslovne týka výkonu práv v prípade trvalého bydliska mimo krajiny, v ktorej má sídlo inštitúcia povinná poskytnúť dávky, ukazuje, že tieto práva sa nesmú obmedziť, pozastaviť alebo zrušiť z dôvodu miesta trvalého bydliska osoby, ktorá má na ne nárok.“
- „Nemocenské poistenie dôchodcu sa musí pokladať za nevyhnutnú súčasť poistenia na starobný dôchodok. Pretože je ťažké predstaviť si, že by dôchodcovi mohlo byť upreté právo na členstvo v nemocenskom fonde, aj keby to bolo na báze dobrovoľnosti, vo chvíli, keď prestáva byť aktívnym zamestnancom z dôvodu veku alebo zdravotného stavu, teda práve vo chvíli, keď záruka nároku na vecné dávky v systéme nemocenského poistenia sa javí ako ešte nevyhnutnejšia ako v čase, keď bola dotknutá osoba aktívne činná. Nie je to len preto, lebo možnosť ochorenia sa zvyšuje, ale aj preto, lebo rovnaké peňažné bremeno vyplývajúce z nepoistenia proti tomuto riziku by ešte väčšmi dopadlo na už znížený príjem, ktorý je na jeho krytie k dispozícii.“
- Navyše systém ustanovený nariadením č. 3 vyžaduje, aby mal dôchodca nárok na rovnaké zaobchádzanie ako aktívny zamestnanec. Že to tak je, vyplýva z článku 4, ktorý uvádza zamestnancov, ktorý podliehajú legislatíve jedného alebo viacerých členských štátov. Navyše, je zřejmé, že práva dôchodcov nie sú ničím iným, len prirodzeným dôsledkom ich členstva podľa príslušnej legislatívy počas ich aktívneho pracovného života“. Ďalším bodom je to, že tieto práva zaručuje článok 48 ods. 3 písm. d) Zmluvy EHS, ktorý hovorí, že zamestnanci majú nárok „zotrvať na území členského štátu po tom, čo boli v tomto štáte zamestnaní“.
- Vždy, keď je zámerom nariadenia č. 3, aby nárok na dávky v prípade zmeny trvalého bydliska do inej krajiny zanikol, nariadenie to výslovne uvádza, ako to vyplýva z článku 10 ods. 2). „Okrem toho, tieto výnimky nie sú ponechané na voľnú úvahu žiadneho zo štátov: musia byť uvedené v prílohe E k nariadeniu č. 3 a bez súhlasného stanoviska Správnej komisie ustanovenej nariadením sa táto príloha nesmie dopĺňať.“

Stručne povedané, Komisia zastáva názor, že druhá otázka by tiež mala byť zodpovedaná kladne.

Zdôvodnenie rozsudku

I – Prípustnosť návrhu na začatie konania o prejudiciálnej otázke

Odporca v hlavnom konaní sa domnieva, že Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbetrijf, ďalej len „Scheidsgerecht“, nie je súdom ani tribunálom v zmysle článku 177 Zmluvy o EHS, a preto mu neprislúcha podať na Súdny dvor návrh v súlade s týmto článkom, ktorého predmetom je výklad akejkoľvek veci v ňom uvedenej.

Scheidsgerecht je riadne ustanovený podľa holandského práva a upravuje ho „Reglement van het Beambtenfonds voor het Mijnbetrijf“ (RBFM), ktoré upravujú vzťah medzi Beambtenfonds a osobami, ktoré sú v ňom poistené.

V súlade s podmienkami holandského zákona o invalidite sa povinné poistenie ustanovené týmto zákonom neuplatňuje na osoby, ktorých invalidný alebo starobný dôchodok je ustanovený na základe podmienok iného systému, ktorý má nahradiť všeobecný systém. Takáto náhrada vzniká vtedy, keď príslušné orgány vyhlásia, že náhradný systém spĺňa právne podmienky a poskytuje dostatočné záruky pre poskytovanie dôchodkov. Analogické ustanovenia existujú aj v iných oblastiach sociálneho zabezpečenia. Z toho vyplýva, že stanovy a akékoľvek ich následné zmeny a doplnky musí odsúhlasiť nielen holandský minister zodpovedný za ťažobný priemysel, ale aj minister sociálnych vecí a zdravotníctva.

Je povinnosťou ministra zodpovedného za ťažobný priemysel menovať členov Scheidsgerecht, určiť jeho predsedu a stanoviť jeho rokovací poriadok.

Scheidsgerecht je stálym orgánom, ktorého úlohou je riešenie sporov definovaných všeobecnými pojmami v článku 89 RBFM a je viazaný pravidlami sporového konania, ktoré sú rovnaké ako tie, ktoré používajú riadne súdy.

Napokon, osoby uvedené v RBFM sú povinne členmi Beambtenfonds na základe nariadenia stanoveného Mijndustrieraad (Rada ťažobného priemyslu), orgánu vytvoreného podľa verejného práva. Sú povinné predložiť Scheidsgerecht ako riadnemu súdnemu orgánu akékoľvek spory medzi nimi a ich poisťovateľom. Scheidsgerecht je povinný uplatňovať právne predpisy.

V tomto prípade otázka, či také stanovy, ako sú RBFM, upravuje nariadenie č. 3 Rady EHS, sa týka výkladu tohto nariadenia a musí byť preskúmaná v kontexte prvej otázky, ktorú predložil Scheidsgerecht.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že Scheidsgerecht by sa mal pokladať za súd alebo tribunál v zmysle článku 177. Preto je návrh na začatie konania o prejudiciálnej otázke prípustná.

II – Predmet konania

1. Prvá otázka, ktorú predložil Scheidsgerecht

Scheidsgerecht žiada Súdny dvor o rozhodnutie, či ustanovenia kapitoly II RBFM týkajúce sa nemocenského fondu riadeného BFM predstavujú „legislatívu“ v tom zmysle, ako ho používa nariadenie č. 3. Ďalej sa Súdneho dvora pýta, či uvedené ustanovenia upravuje príloha B k tomuto nariadeniu pod nadpisom „Holandsko“ v pododseku i), a či sa preto táto príloha uplatňuje na nemanuálne pracujúcich zamestnancov v holandských baniach, na ktorých sa vzťahujú vyššie uvedené ustanovenia.

Podľa článku 177 Zmluvy o EHS je Súdny dvor oprávnený vyhlásiť rozsudok len v prípade výkladu alebo platnosti Zmluvy a aktov inštitúcií Spoločenstva, nemá však právomoc uplatniť ich na konkrétnu vec.

Súdny dvor sa musí teda obmedziť na vyňatie len tých vecí z otázky položenej od Scheidsgerecht, ktoré sa vzhľadom na skutkovú podstatu predloženú daným tribunálom týkajú výkladu Zmluvy a nariadenia č. 3.

a) Otázka sa v prvom rade pýta, či stanovy upravujúce nemocenské poistenie pre zamestnancov a ich pozostalých stanovené a vykonávané inštitúciou vytvorenou podľa súkromného práva možno pokladať za „legislatívu“ v zmysle nariadenia č. 3.

Podľa článku 1 písm. b) nariadenia č. 3 „termín ‚legislatíva‘ predstavuje všetky zákony, nariadenia a iné vykonateľné ustanovenia ... každého členského štátu vzťahujúce sa na systémy sociálneho zabezpečenia a oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré upravuje článok 2 ods. 1 a 2 tohto nariadenia“. Takže ide predovšetkým o systémy sociálneho zabezpečenia a oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré sa týkajú nemocenských dávok.

Výraz „vykonateľné ustanovenia“ sa jasne týka systémov sociálneho zabezpečenia a oblastí sociálneho zabezpečenia, ktoré riadia iné inštitúcie ako orgány verejnej moci a ktoré majú istú voľnosť v konaní v súvislosti s naposledy menovaným.

Podľa článku 1 písm. e) nariadenia č. 3 „termín ‚inštitúcia‘ znamená ... agentúru alebo úrad zodpovedný za vykonávanie celej legislatívy alebo jej častí“.

Umiestnenie termínov „agentúra“ a „úrad“ vedľa seba jasne ukazuje, že nariadenie č. 3 sa tiež uplatňuje na vykonateľné ustanovenia upravujúce fungovanie inštitúcií vytvorených podľa súkromného práva o to viac, že ich žiadne z ustanovení nariadenia č. 3 výslovne nevylučuje.

Pojem „vykonateľné ustanovenia“ sa tak vzťahuje na predpisy, ktoré sú napriek tomu, že ich vo forme súkromného práva navrhli a uplatňujú orgány ustanovené na základe súkromného práva, integrované do systému sociálneho zabezpečenia členského štátu z

dôvodu skutočnosti, že majú dopĺňať alebo nahrádzať zákony a nariadenia súvisiace so sociálnym zabezpečením. Je zjavné, že v nariadení č. 3 je vyjadrený záujem nevylučovať z jeho ustanovení systémy, ktoré sú riadené inak ako štátom a ktoré aspoň v niekoľkých členských štátoch upravujú veľkú časť úpravy sociálneho zabezpečenia.

Odporca v hlavnom konaní však tvrdí, že tieto argumenty nemôžu byť správne v takej miere, že ak by sporné stanovy neboli bývali vytvorené, dotknuté osoby by neboli mohli byť povinne poistené na základe všeobecného systému sociálneho zabezpečenia. Do tejto miery uvedené ustanovenia nemožno pokladať za náhradu všeobecného systému. Odporca ďalej argumentuje, že argumenty uvedené vyššie sa neuplatňujú na pozostalých zamestnanca, ktorí sú poistení len dobrovoľne v inštitúcii, v ktorej bol predtým povinne poistený uvedený zamestnanec.

Námietka, že pán Vaassen by bol vyňatý zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia, nie je relevantná, pretože je jasné, že otázka, ktorá viedla Scheidsgerecht k tomu, aby predložil vec Súdnemu dvoru, je, či sporné stanovy sú alebo nie sú súčasťou osobitného systému v zmysle článku 2 ods. 2 nariadenia č. 3. Takýto osobitný systém zjavne existuje v prípade, že špecifická skupina zamestnancov je povinne predmetom osobitného druhu poistenia na základe verejného práva. Navyše, odporca v hlavnom konaní zrejme pochopil túto podstatu veci, keď vo svojich pripomienkach tvrdí, že, po prvé, všetci nemanuálne pracujúci zamestnanci v holandských baniach sú povinne poistení na základe článku 33 nariadenia Mijnindustrieraad z 8. septembra 1952, ktoré sa týka pracovných podmienok učňov a osôb zamestnaných ako nemanuálne pracujúci pracovníci v baniach (Nederlandse Staatscourant z 23. septembra 1952, č. 185), a po druhé, že keďže dané ustanovenie vytvoril príslušný orgán verejnej moci, patrí do oblasti verejného práva. Ak by však bol návrh na Súdny dvor urobený podľa článku 177 Zmluvy, ako tomu bolo v tejto veci, potom je úlohou vnútroštátneho súdu preskúmať, či podmienky, ktoré sa vyžadujú pre existenciu osobitného systému, sú v skutočnosti splnené tak, aby vykonateľné ustanovenia obsiahnuté v osobitnom systéme zodpovedali termínu „legislatíva“, ako ho používa článok 1 písm. b) nariadenia č.3.

Ak už bol vytvorený osobitný systém, nariadenia č. 3 a 4 sa uplatňujú na tento systém v jeho celistvosti, vrátane akýchkoľvek ustanovení, ktoré môže obsahovať, týkajúcich sa dobrovoľného alebo povinného členstva bývalých poistencov a ich pozostalých.

b) V druhej časti svojej otázky Scheidsgerecht žiada Súdny dvor o vyjadrenie, či holandský systém poskytujúci nemocenské poistenie v prospech nemanuálne pracujúcich zamestnancov ťažobného priemyslu a ich rodín upravuje príloha B k nariadeniu č. 3 pod nadpisom „Holandsko“ v pododseku i), ktorý znie: „nemocenské poistenie *baníkov* (peňažné a vecné dávky v prípade choroby a materstva)“.

Odporca v hlavnom konaní je presvedčený, že odpoveď by mala byť záporná. Tvrdí, že holandské znenie vyššie uvedeného ustanovenia používa ako ekvivalent slova „zamestnanci“ výraz „mijnwerkers“, ktorý sa na rozdiel od výrazu „werknemers“ vzťahuje len na manuálne pracujúcich zamestnancov, a teda vylučuje nemanuálne pracujúcich zamestnancov.

Aj keby sa predpokladalo, že tento výklad termínu „mijnwerkers“ je správny, čo sa javí ako spochybniteľné, tento argument odporcu v hlavnom konaní by nemohol byť v žiadnom prípade rozhodujúci. Nadpis „Holandsko“ v prílohe B k nariadeniu č. 3 uvádza v pododseku a) nemocenské poistenie vo všeobecnosti a v pododseku i) nemocenské poistenie pre baníkov. Takže ak osobitný systém nemocenského poistenia, ako je vymedzené vyššie, nespadá do pododseku i), musí spadať do pododseku a), ktorý sa uplatňuje bez rozdielu na všetkých „zamestnancov“ („travailleurs“; „Arbeitskräfte“ a „Arbeitnehmer“; „lavoratori“; „werknemers“) v zmysle článkov 48 až 51 Zmluvy, výrazy, ktoré tiež zahŕňajú nemanuálne pracujúcich zamestnancov.

Nadpis „Holandsko“ v prílohe B nariadenia č. 3 teda upravuje všeobecné, ako aj osobitné systémy nemocenského zabezpečenia, ktoré poskytujú poistenie proti chorobe.

2. Druhá otázka, ktorú predložil Scheidsgerecht

V druhej otázke, ktorá bola predložená pre prípad, že odpoveď na prvú otázku je kladná, Scheidsgerecht žiada Súdny dvor o vyjadrenie, či pozostalý zamestnanca „má nárok na dávky uvedené v článku 22 nariadenia č. 3 a špecifikované na konci článku 22 ods. 2“:

- aj keď má miesto trvalého bydliska na území členského štátu iného ako je ten, v ktorom má sídlo sporná inštitúcia nemocenského poistenia;
- a aj vtedy, ak legislatíva uplatňovaná touto inštitúciou zaručuje uvedenému pozostalému len nárok na prijatie „do poistenia, ktoré z nemocenského fondu poskytuje náhradu nákladov súvisiacich so zdravotníckou starostlivosťou, poskytnutím liekov a opaterou“.

a) Pokiaľ ide o prvú situáciu predloženú vo vyššie uvedenej otázke, z kontextu rozhodnutia o predložení otázok Súdnemu dvoru sa javí, že Scheidsgerecht chce vlastne vedieť, či nariadenie č. 3 zakazuje inštitúcii sociálneho zabezpečenia zamietnuť prijatie pozostalého po zamestnancovi do nepovinného systému nemocenského poistenia len z dôvodu skutočnosti, že jeho trvalé bydlisko je v inom členskom štáte ako sídlo predmetnej organizácie.

Článok 22 ods. 2 a 3 nariadenia č. 3 upravuje spôsob poskytovania nemocenských dávok „poberateľovi dôchodku“, splatných na základe legislatívy jedného alebo viacerých členských štátov, ak má tento poberateľ trvalé bydlisko na území členského štátu, v ktorom žiadna z inštitúcií povinných vyplácať dôchodok nemá sídlo. Tieto ustanovenia rozhodne upravujú prípad, keď nemocenské poistenie musí vyplývať z nároku na dôchodok, to znamená, keď v istom zmysle predstavuje nevyhnutnú podmienku dôchodkového systému.

Uvedené ustanovenia logicky predpokladajú, že toto poistenie v systéme nemocenského poistenia nemôže byť ukončené preto, že dotknutá osoba zmení miesto trvalého bydliska do inej krajiny ako je krajina alebo krajiny, v ktorých má sídlo inštitúcia

povinná vyplácať sporné dávky. Okrem toho, vyššie uvedený predpoklad potvrdzuje aj článok 10 ods. 1 nariadenia č. 3, podľa ktorého „Dôchodky ... splatné na základe legislatívy jedného alebo viacerých členských štátov nepodliehajú zníženiu, úprave, pozastaveniu, zrušeniu alebo konfiškácii z dôvodu skutočnosti, že poberateľ má miesto trvalého bydliska na území iného členského štátu ako má sídlo inštitúcia povinná ich vyplácať“.

Na druhej strane článok 22 výslovne neuvádza prípad, keď poistenie poberateľa dôchodku v systéme nemocenského poistenia sa poskytuje len na dobrovoľnej báze. Je preto nevyhnutné preskúmať, či sa napriek svojmu mlčaníu tento článok neuplatňuje aj na takýto prípad.

V súlade s podmienkami článku 4 ods. 2 nariadenia č. 3 jeho ustanovenia sa uplatňujú „na pozostalých po zárobkovo činných osobách alebo asimilovaných zamestnancoch, ktorí podliehali legislatíve jedného alebo viacerých členských štátov“. Všeobecné podmienky, ktorými je formulované toto ustanovenie, preukazujú, že uplatňovanie nariadenia sa neobmedzuje len na zamestnancov alebo ich pozostalých, ktorí boli zamestnaní v niekoľkých členských štátoch alebo ktorí sú či boli zamestnaní v jednom členskom štáte, pričom majú alebo mali bydlisko v inom štáte. Nariadenie sa teda uplatňuje aj vtedy, keď zmena bydliska do iného členského štátu bola uskutočnená nie samotným zamestnancom, ale jeho pozostalým. Tento výklad zodpovedá zmyslu článkov 48 až 51 Zmluvy, ako aj nariadenia č. 3, ktoré má okrem ochrany migrujúcich pracovníkov *stricto sensu* aj zabrániť, aby sa územné ustanovenia uplatňovali proti zamestnancom alebo ich pozostalým v otázkach sociálneho zabezpečenia.

Navyše, z článku 9 ods. 1 nariadenia č. 3 vyplýva, že toto nariadenie sa bez rozdielu uplatňuje „na povinné, dobrovoľné alebo nepovinné nepretržité poistenie“. A z článku 10 ods. 2 tohto nariadenia, chápaného v spojení s jeho prílohou E, vyplýva, že v každom prípade, keď je cieľom nariadenia, aby naďalej platili jestvujúce územné ustanovenia aj vo vnútroštátnych právnych systémoch, výslovne to uvádza. Na základe toho, aj keď je členstvo v systéme nemocenského poistenia pre zamestnanca alebo jeho pozostalého, ktorý má nárok na dôchodok, len nepovinné, nariadenie č. 3 zakazuje vnútroštátnej inštitúcii zrušiť toto členstvo len preto, lebo oprávnená osoba zmenila miesto bydliska do inej krajiny ako je krajina, v ktorej sídli inštitúcia.

b) Návrh na začatie konania o prejudiciálnej otázke sa tiež pýta, či sa článok 22, ktorý sa vzťahuje len na „vecné dávky“, uplatňuje na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti, liekov a opatery vo forme replácania uskutočnených výdavkov.

Kapitola 1 hlavy III nariadenia č. 3 pod názvom „Choroba, materstvo“, ktorá obsahuje uvedený článok 22, stavia proti sebe „vecné dávky“ a „peňažné dávky“, avšak bez definovania pojmov. Napriek tomu je jasné, že termín „vecné dávky“ nevyklučuje možnosť, že takéto dávky môžu pozostávať z platieb zo strany dlžnej inštitúcie. Pretože je pre takúto inštitúciu logické uskutočniť takéto platby v prípadoch výslovne uvedených v článku 19 ods. 5 nariadenia č. 3 ako „vecné dávky“, najmä poskytovaním „protéz“ a „väčších pomôcok“. Ďalšou otázkou je to, že ustanovenia uvedenej kapitoly I hlavy III nerozlišujú medzi uskutočnením uvedených platieb priamo dotknutej osobe a tretej

osobe. Napokon, článok 18 nariadenia umožňuje výklad v tom zmysle, že „peňažné dávky“ sú v zásade tie, ktoré sú určené na kompenzáciu straty zárobku zamestnanca v čase choroby. Týka sa teda celkom inej situácie ako je táto posudzovaná.

Zo všetkých vyššie uvedených okolností vyplýva, že článok 22 sa rovnako uplatňuje, keď dávky, aké rieši Scheidsgerecht, sa poskytujú formou preplácania uskutočnených výdavkov.

III – Trovy konania

Trovy konania, ktoré vynaložila Komisia Európskych spoločenstiev, ktorá predložila Súdnemu dvoru svoje pripomienky, sa nenahrádzajú a keďže toto konanie je vo vzťahu k účastníkom hlavného konania súčasťou sporu riešeného pred Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, rozhodnutie o trovách konania prislúcha tomuto tribunálu.

Z týchto dôvodov,

po prečítaní písomnej obžaloby;
po vypočutí správy sudcu-spravodajcu;
po vypočutí ústnych pripomienok Komisie EHS a odporcu v hlavnom konaní;
po vypočutí stanoviska generálneho advokáta;
so zreteľom na Zmluvu o založení EHS, najmä na jej články 48 až 51 a 177;
so zreteľom na Protokol o štatúte Súdneho dvora EHS, najmä na jeho článok 20;
so zreteľom na nariadenie Rady EHS č. 3 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov (Úradný vestník zo 16. decembra 1958, s. 561 a nasl.), najmä na články 1 písm. b) a e), 2, 4, 9, 10, 18, 19 a 22 a prílohu B s nadpisom „Holandsko“ v pododsekoch a) a i);
so zreteľom na Rokovací poriadok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev;

SÚDNY DVOR

v odpovedi na otázky, ktoré mu predložil na rozhodnutie o prejudiciálnej otázke Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf, na základe uznesenia tohto tribunálu z 10. decembra 1965,

rozhodol takto:

1. Stanovy upravujúce nemocenské poistenie zamestnancov a ich pozostalých, ktoré stanovila a uplatňuje inštitúcia vytvorená na základe súkromného práva, keďže sú „vykonateľnými ustanoveniami“, spadajú do pôsobnosti „legislatívy“ v zmysle článkov 1 písm. b) a 4 nariadenia č. 3, ak uvedené ustanovenia dopĺňajú alebo nahrádzajú zákony a nariadenia vytvárajúce všeobecný alebo osobitný systém sociálneho zabezpečenia;

2. Príloha B, nadpis „Holandsko“ nariadenia Rady EHS č. 3 sa uplatňuje na všeobecný aj osobitný systém sociálneho zabezpečenia, ktorý poskytuje poistenie v chorobe pre nemanuálne pracujúcich zamestnancov v ťažobnom priemysle;
3. Podľa nariadenia č. 3 inštitúcia spravujúca systém nemocenského poistenia nesmie odmietnuť výhodu členstva v tomto systéme, ani v dobrovoľnom systéme, pozostalému po zamestnancovi, ktorý má nárok na dôchodok na základe legislatívy členského štátu, ak je dôvodom na toto odmietnutie to, že takto oprávnená osoba má miesto trvalého bydliska v inom členskom štáte ako je ten, v ktorom má sídlo uvedená inštitúcia;
4. Článok 22 nariadenia č. 3 sa tiež uplatňuje na dávky formou preplácania výdavkov za zdravotnícku starostlivosť, lieky a opateru.

a vyhlasuje:

5. Rozhodnutie o trovách konania v tomto konaní prislúcha Scheidsgerecht van het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf.